

Kritériá programu Škola priateľská k deťom základná úroveň

Pre skutočné naplnenie obsahu jednotlivých kritérií a ich úspešné uvedenie do praxe je podstatné, aby bol do programu zapojený a aby v súlade s ním systematicky pracoval celý kolektív školy.

REGISTRÁCIA JE MOŽNÁ DO 30.9.2015!

Pred registráciou alebo opätovným prihlásením do programu ŠPD je nevyhnutné dôkladne si preštudovať jednotlivé kritériá programu, ktoré je potrebné naplňať priebežne počas školského roka. Pre každé kritérium uvádzame aj termín jeho splnenia.

V prípade akýchkoľvek nejasností nás ihneď kontaktujte buď mailom (skoly@unicef.sk), alebo telefonicky (0917 430 895).

Prosíme Vás o dôsledné nahratie všetkých požadovaných údajov, mailových alebo telefonických kontaktov (či prípadné opravenie už neaktuálnych informácií), aby sme sa s Vami vedeli bez problémov kedykoľvek skontaktovať.

Je veľmi dôležité, aby ste s nami v priebehu roka aktívne komunikovali. Vždy nás potešia správy o tom, ako v školách napredujete, aké aktivity ste zorganizovali. V priebehu roka od Vás nepožadujeme žiadne pravidelné formálne správy, stačí niekoľko neformálnych viet do mailu alebo krátky telefonát ☺.

Plnenie jednotlivých kritérií je potrebné **PRIEBEŽNE** nahrávať priamo na web www.unicef.sk. Kapacita je obmedzená, preto Vás prosíme o nahrávanie fotiek v malom rozlíšení. (Ak budeme chcieť niektorú fotku použiť na oficiálne účely a publikovať ju, snímku vo veľkom rozlíšení si od Vás vyžiadame.) Takýmto spôsobom dokážete nahráť omnoho viac a budete sa vedieť pochváliť všetkým, čo ste za rok stihli ☺.

Pri akomkoľvek probléme s nahrávaním nás čo najskôr kontaktujte, aby sme problém spoločne vyriešili.

Na získanie titulu Škola priateľská k deťom je potrebné splniť minimálne týchto 7 základných kritérií:

1. Informovanie detí a rodičov o programe Škola priateľská k deťom
2. Školenie pre personál školy
3. Nástenka venovaná právam detí, spolupráci s UNICEF a Linke detskej istoty pri SV pre UNICEF
4. Práva detí v školskom vzdelávacom procese
5. Participácia detí na chode školy
6. Zapájanie školy do aktivít UNICEF Slovensko
7. Žiacky školský parlament/Žiacka školská rada

1. Informovanie detí a rodičov o programe Škola priateľská k deťom (ŠPD)

Pedagógovia, nepedagogický personál, žiaci, rodičia sú informovaní o tom, že ste ako škola zapojili do programu.

Odporúčané formy:

- Web stránka
Odporúčame vytvorenie samostatnej **sekcie Škola priateľská k deťom** alebo **sekcie UNICEF** priamo na webovej stránke školy. Okrem základných informácií o programe a zapojení školy do programu tu môžete postupne zverejňovať aj plnenie jednotlivých kritérií.
Keďže chceme už na začiatku školského roka zverejniť, ktoré školy sa uchádzajú o titul ŠPD, zverejňovaním už dosiahnutých míľnikov v programe sa môžu jednotlivé zapojené školy navzájom motivovať a inšpirovať.
- Zápisnica z rady školy so stanovenými cieľmi pre program ŠPD a vašu školu, čo by ste ako škola chceli dosiahnuť počas školského roka aj s časovým harmonogramom (akcie, zmeny v informovaní žiakov, rodičov)
- Článok v školskom časopise
- Rozhlasové okienko
- Informácia rodičom na rodičovskom združení alebo formou e-mailu od triedneho učiteľa
Rodičia by mali byť oboznámení s témou práv detí, a to hlavne v kontexte správneho pochopenia práv detí.

Zapojenie detí do informovania:

Je dôležité, aby aj žiaci plne rozumeli významu zapojenia školy do programu ŠPD a aby brali jeho jednotlivé kritériá za súčasť svojho každodenného školského života. Z tohto dôvodu je potrebné hneď na začiatku školského roka vhodnou formou oboznámiť deti so základmi programu, aby deti samé dokázali rodičov informovať, o čom je program ŠPD. Deti potom môžu pripraviť rozhlasové okienko, leták pre rodičov... Výrazným pokrokom v oblasti zapojenia detí do života školy je umožniť im podieľať sa na tvorbe školského poriadku (alebo triednych pravidiel).

Termín: 31. október 2015

Výstup:

- ✓ presný link na stránku vašej školy, kde nájdeme info o ŠPD
- ✓ zápisnica s cieľmi vašej školy na šk. rok 2015/2016
- ✓ scan článku v časopise/scan letáku pre rodičov
- ✓ info o spôsobe zapojenia detí do tvorby školského poriadku (návrhy detí, ktoré boli zapracované do školského poriadku)

2. Školenie pre personál školy

Je potrebné, aby sa s podstatou programu stotožnilo najmä samotné vedenie školy a bolo významným motorom v uplatňovaní programu: poskytovalo dostatočnú podporu koordinátorom programu, motivovalo celý kolektív zamestnancov k zvýšenému oboznamovaniu sa s právami detí a zaujímalo sa o to, ako ich vnímajú samotné deti.

Pochopenie dôležitosti a významu práv detí je základným predpokladom okrem iného toho, aby učitelia dostatočne skoro vedeli identifikovať signály násilia páchanom na deťoch: šikanovanie, domáce násilie, psychické týranie, kyberšikanu, zanedbávanie starostlivosti, sexuálne zneužívanie. Je potrebné, aby každý zamestnanec vedel, kam sa v prípade problému týkajúceho sa žiaka môže obrátiť, a aby o týchto možnostiach informoval aj samotné dieťa. Je dôležité, aby sa na školení zúčastnil celý personál školy.

Forma:

Školenie zorganizované koordinátorom programu na škole za účasti všetkých zamestnancov školy. S obsahovou náplňou školenia Vám chceme pomôcť v maximálnej možnej miere. Pripravíme pre Vás prezentácie so základnými informáciami - UNICEF v skratke, práva dieťaťa, možnosti pomoci deťom.

Koordinátor programu počas školenia personálu odprezentuje ideu programu ŠPD a jednotlivé kritériá, ako aj ciele vašej školy v tomto školskom roku. Vhodným doplnkom školenia sú filmy venované detským právam (linky na požiadanie pošleme).

Samozrejmosťou je diskusia na témy: Čo chceme na našej škole zmeniť? Čo to byť priateľský k deťom na našej škole?

Ak na to máte priestor, skúste pripraviť školenie pútavou, zábavnou formou - **zahrajte sa interaktívnu hru na tému detských práv** (s prípravou Vám pomôžeme, len sa nám treba ozvať v dostatočnom časovom predstihu).

Materiály na prípravu podkladov na školenie nájdete tu.

V prípade záujmu sme schopní zorganizovať aj Skype školenie (budete potrebovať webkameru), prípadne spoločnú Skype konferenciu pre viacero škôl naraz.

Zapojenie detí:

Na školenie si samozrejme môžete prizvať aj zástupcov detí – uvidíte, ako sa zmení ich pohľad na ich úlohu a postavenie v školskej komunite!

Termín: 30. november 2015

Výstup:

- ✓ prezenčná listina
- ✓ zápisnica s uvedením tém, ktorým ste na venovali, postupov, aké ste zvolili na priblíženie problematiky kolegom (typ prezentácie, použité hry), výstupy a nápady, ktoré vzišli z diskusie, info o účasti zástupcov detí

3. Nástenka venovaná právam detí, spolupráci s UNICEF a Linke detskej istoty pri SV pre UNICEF

Nástenka by mala byť vytvorená hneď na začiatku školského roka a umiestnená na viditeľnom mieste vo vstupných priestoroch školy, kde bude denne prístupná žiakom, učiteľom, rodičom i všetkým návštevníkom školy.

Pre docielenie pocitu bezpečia na vašej škole musia učitelia čo najskôr, dôsledne a opakovane informovať deti o všetkých dostupných možnostiach kam alebo na koho sa môžu so svojimi problémami obrátiť: telefonické a internetové anonymné linky pomoci, lekár, učiteľ, psychológ, sociálne služby, polícia.

Nástenka je jednoduchým spôsobom, ako zapojiť deti, pokojne ju nechajte celú v réžii detí. Dbajte iba na to, aby obsahovala:

- práva detí napísané alebo zobrazené formou prijateľnou pre deti
 - info o práci UNICEF v rozvojových krajinách
 - pravidelné a včasné informácie o aktivitách školy v spolupráci s UNICEF Slovensko
 - viditeľné umiestnenie čísla Linky detskej istoty 116 111
- nástenka musí byť **aktualizovaná minimálne dvakrát do roka**

Termín: 15. október 2015 a 30. apríl 2015

Výstup:

- ✓ fotografie nástenky
 - **za postačujúcu nebude považovaná nástenka, na ktorej budú umiestnené výlučne plagáty alebo tematické obrázky**
 - nechajte deťom priestor na sebvýjadrenie – nástenka nemusí byť nádherná a estetická, dôležité je, aby bola ich a aby vyjadrovala ich pohľad na ich práva a na situáciu detí vo svete

4. Práva detí v školskom vzdelávacom programe

Informáciu o zapojení školy do celoročného programu Škola priateľská k deťom je dôležité zakomponovať do školského vzdelávacieho programu (ŠkVP).

Uvedenie práv dieťaťa v ŠkVP je nedostatočné, pokiaľ ide len o vymenovanie práv ako takých v niekoľkých bodoch.

Škola, ktorá je zapojená do programu, by mala mať v ŠkVP uvedené, že rešpektovanie a výučba práv detí je jedným zo základným smerov stratégie školy.

Jednotlivé oblasti ŠkVP by mali byť v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa, teda v zmysle preambuly "v najlepšom záujme dieťaťa". Princípy Dohovoru sa dajú premietnuť do takmer všetkých oblastí ŠkVP, pričom sa týkajú minimálne strategického smerovania školy, jednotlivých učebných osnov, ako aj výchovných princípov. Ideálnym spôsobom sa postupne môžu preniesť aj do oblasti systému hodnotenia, nastavenia participačných mechanizmov (spoluúčasť žiakov na rozhodnutiach školy), materiálneho zabezpečenia, či ďalšieho vzdelávania odborných pracovníkov.

Dôležité je spomenúť existenciu Žiackej školskej rady resp. parlamentu, podporu práce ŽŠR zo strany vedenia a pedagógov, čím škola rešpektuje názory, návrhy, pripomienky žiakov k čomukoľvek na ich škole a umožniť ŽSR participovať na tvorbe školských dokumentov a na chode školy ako takom.

Výučbu o právach detí je možné zakomponovať do častí:

- Stratégia (ciele) školy, Vízia, Zameranie školy
- Škola ako životný priestor
- Občianske kompetencie žiaka

Školský poriadok ako ďalší zo základných dokumentov školy sa prihovára priamo žiakom a mal by tak byť vytvorený v jazyku, ktorému deti rozumejú, ideálne spolu s nimi. Odporúčame zjemniť príkazovú a zákazovú časť tohto dokumentu, školský poriadok by mal nabádať k priateľskému správaniu medzi žiakmi, rešpektu, netolerancii šikany a podobne - teda dodržiavaniu práv ostatných.

Termín : 31. november 2015

Výstup:

- ✓ link na web stránku školy, kde je ŠkVP zverejnený alebo dokument (.doc, .pdf)
- ✓ link na web stránku školy, kde je umiestnený školský poriadok alebo dokument (.doc, .pdf)

5. Participácia detí na chode školy

Participácia detí a mladých ľudí na všetkom, čo sa v ich škole deje a čo sa ich týka, je nielen ich právom (čl. 12 Dohovoru), ale je aj jedným zo štyroch základných princípov Dohovoru o právach dieťaťa a reprezentuje podstatu, ducha Dohovoru.

Škola priateľská k deťom by mala mať dvere riaditeľne otvorené pre každého. Ak vaši žiaci cítia, že ich slová sú pre vás dôležité, naučia sa, že môžu ovplyvňovať veci vo svojom okolí. Deti a mladí ľudia sa budú cítiť sebaistejšie, budujú si sebavedomie, ktoré ich chráni v škole aj mimo školy.

Odporúčané formy:

- spoločné rodičovské združenia
- spoločné konzultačné stretnutia
- neformálne spôsoby
 - pikniky, opekačky, čítanie/kino, dámske/pánske stretnutia, projektové dni, dni otvorených dverí
- otvorené dvere na riaditeľni
- anonymná poštová schránka

Pravidelná organizácia spoločných rodičovských združení za aktívnej účasti žiakov (nie spoločných konzultácií) je problematická predovšetkým na II. stupni ZŠ a na SŠ. Nejaký čas zrejme potrvá, kým si deti, rodičia aj učitelia na túto formu stretnutí zvyknú 😊.

Odporúčame preto organizovať takéto rodičovské združenia **prioritne na I. stupni** (minimálne raz za 1 polrok) a **na II. stupni a vo všetkých ročníkoch SŠ sa snažiť minimálne o spoločné konzultačné stretnutia.**

Ak vo vyšších ročníkoch ZŠ a na SŠ nie je záujem o spoločné rodičovské združenia, odporúčame sa okrem spoločných konzultácií zamerať na **neformálne spôsoby upevňovania vzťahov v komunite.** Zorganizujte akcie, ktoré vymyslíte spolu s deťmi – spoločné pikniky, opekačky, spoločné čítanie alebo kino v škole, dámske/pánske stretnutia, projektové dni, dni otvorených dverí... Fantázii sa medze nekladú 😊.

Nechajte deti odprezentovať, čomu sa v škole venujú, čo ich baví a vytvorte priestor na neformálne stretávanie detí, rodičov aj pedagógov. Výrazne tým podporíte nielen zlepšenie klímy na škole, ale aj budovanie širšej komunity, v ktorej centre bude dieťa.

Školy, ktorým sa podarilo zaviesť spoločné rodičovské združenia, boli výsledkami nadšené – hoci mnohokrát nebolo úplne jednoduché ich zorganizovať.

Termín: 31. január 2016 a 30. máj 2016

Výstup:

- ✓ dokument, v ktorom popíšete, akým spôsobom ste zabezpečovali spoločné stretnutia detí, rodičov a učiteľov (stačí neformálne popísať témy, formu stretnutí, použité aktivity) a zachytíte, aký úspech mali tieto stretnutia a či sa Vám nimi niečo podarilo zmeniť
- ✓ fotografie

6. Zapájanie školy do aktivít UNICEF Slovensko

Aktivity sú pre žiakov často ich prvým kontaktom s dobrovoľníctvom a pomáhajú prebudiť či upevniť v deťoch a mladých ľuďoch pocit solidarity voči ich rovesníkom žijúcich v chudobných krajinách a morálne hodnoty práve tým, že sa na nich aktívne sami podieľajú.

Škola priateľská k deťom sa počas roka zapojí minimálne do jednej z týchto aktivít: [Školy pre Afriku](#), [Týždeň modrého gombíka](#), prípadne do iných zbierok, ktoré budeme v priebehu školského roka organizovať (vopred Vás budeme informovať).

Nie je podstatná výška vyzbieranej sumy, ale aktivita detí, ktoré sa zapojili a vyjadrili tak solidaritu s deťmi v iných krajinách.

Termín:

Škola pre Afriku: **30. jún 2016** / Týždeň modrého gombíka: **máj 2016** / Iné (budú upresnené)

Výstupy

- ✓ fotografie
- ✓ zaslanie vyzbieranej sumy na účet SV pre UNICEF (o číse účtu Vás budeme včas informovať)
- ✓ zaslanie informácie o výške vyzbieranej sumy e-mailom (o e-maile Vás budeme včas informovať)

7. Žiacky školský parlament/Žiacka školská rada

Aktívne žiacke školské parlamenty resp. rady sú významnou súčasťou aktívnej participácie detí na chode školy. Pre stredné školy vyplýva táto povinnosť zo zákona. Zriadenie žiackej školskej rady na základných školách je základným krokom k budovaniu aktívnej participácie detí na chode škole.

Tam, kde takáto rada nefunguje, by mala škola vytvoriť priestor pre jej vznik, mala by byť žiakom nápomocná pri jej vytváraní a bude s ňou spolupracovať. **ŽŠR by nemala mať len formálny charakter.**

Touto podmienkou sledujeme zámer posilniť kompetencie rozhodovania a realizovania sa detí a mladých ľudí. **Priestor poskytnutý žiakom pre ich iniciatívu má za cieľ zredukovať pasivitu voči veciam verejným, budovať globálne občianstvo, rešpekt voči iným bytostiam a životnému prostrediu a zvyšovať zainteresovanosť a angažovanosť v rámci ich bezprostredného okolia.**

Žiacke školské rady by nemali slúžiť len na organizovanie rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí. Ich predstavitelia by mali byť prizvaní k rozhodnutiam vplyvajúcim na chod školy. Mali by mať tiež možnosť tieto rozhodnutia ovplyvňovať.

Aktivity organizované ŽŠR:

Samotná organizácia zvolenej aktivity utužuje kolektív a vedie mladých ľudí k budovaniu organizačných, komunikačných a sociálnych zručností, ako i k samostatnosti, schopnosti riešiť konflikty, nachádzať konsenzus, spolupracovať v tíme.

Zdôrazňujeme, že má ísť o nápad, iniciatívu a realizáciu aktivity detí, nie dospelých. Schopnosť reflektovať a uvedomovať si nielen vlastné potreby, ale aj potreby svojho okolia a ľudí v ňom je jednou zo sociálnych zručností, ktoré by mala škola v deťoch pestovať. Výsledkom by mal byť aktívny prístup k riešeniu nedostatkov a skvalitňovanie nielen prostredia, ale aj medziludských vzťahov. Významnou mierou tiež posilňuje uvedomovanie si zodpovednosti za vlastné konanie a prevzatú iniciatívu u detí.

Termín: 31. mája 2016

Výstupy:

- ✓ e-mailový kontakt na zástupcu ŽŠR
- ✓ vyplnený dotazník od predstaviteľa ŽŠR
- ✓ krátka správa o realizovaných aktivitách vypracovaná ŽŠR
- ✓ popis rozhodovacích procesov, v ktorých je ŽŠR zapojená a akou mierou ich môže reálne ovplyvniť.

VOLITEĽNÁ AKTIVITA

V časti Nadstavbová úroveň nájdete príklad autoevaluačných dotazníkov.

Ak na to máte v škole priestor, pokúste sa hneď na začiatku školského roka získať odpovede na tieto otázky (prípadne na otázky, ktoré si samostatne pripravíte) od reprezentatívnej vzorky žiakov a pedagógov. Prieskum zopakujte aj po roku systematickej práce v rámci programu ŠPD.

Týmto spôsobom presnejšie určíte, aká je na Vašej škole počiatočná situácia v oblasti práv detí, ich participácie a čo deti najviac trápi. Zopakovaním prieskumu na konci školského roka zistíte, či ste dokázali ovplyvniť niektoré z identifikovaných problémov, či došlo k zmenám nielen v informovanosti, ale aj v celkovom vnímaní práv dieťaťa a tém s nimi súvisiacimi a či sa zvýšila úroveň a ochota detí participovať na rozhodovaní v škole.